

Scenario matrix: samenvatting van de scenario's

	Scenario 1 De zaak centraal	Scenario 2 De straf centraal	Scenario 3 De mens centraal	Scenario 4 De samenleving centraal
Algemene typering				
1. De stem van het scenario: waar wordt in geloofd?	We zijn overtuigd dat we een goed systeem hebben en dat er niet veel verandering nodig is.	We zijn overtuigd dat een veilige samenleving het best gerealiseerd kan worden door een sterke staat waarin hard wordt opgetreden tegen criminaliteit.	We zijn overtuigd van de veranderpotentie binnen de strafketen en van het belang van samenwerking met zorg- en sociaal domein.	We zijn overtuigd dat een veilige en vreedzame samenleving de verantwoordelijkheid is van de maatschappij als geheel.
2. Het speerpunt van het scenario	De strafrechtketen is efficiënt en levert veel en snel.	Opsporing en criminaliteitsbestrijding zijn centraal georganiseerd om zo snel en hard te kunnen optreden tegen criminaliteit.	De strafrechtketen is effectief, er is goede samenwerking en afstemming binnen de keten en met organisaties daarbuiten.	De samenleving en maatschappelijke instituties (waaronder onderwijs en zorg) zijn medeverantwoordelijk voor een veilige en vreedzame samenleving.
Structurele Kritische Onzekerheden: Strafdoelen (1)				
Strafdoelen: 1. vergelding 2. preventie: - resocialisatie - incapacitatie - afschrikking 3. herstel	Er is aandacht voor alle strafdoelen maar de nadruk ligt op vergelding (proportioneel en evenredig straffen).	Vergelden staat centraal en wordt vertaald als: 'we zullen het ze leren'. Nadruk ligt op afschrikking en incapacitatie.	Vergelding (proportioneel en evenredig straffen) blijft belangrijk, maar in toenemende mate ligt accent bij resocialisatie en herstel.	Vergelding is gereserveerd voor de meest zware criminaliteit. Resocialisatie en herstel zijn de norm. Aanvullend is er veel (maatschappelijke) aandacht voor preventie in de zin van voorkomen van criminaliteit.
Structurele Kritische Onzekerheden: Selectiviteit (2), Focus (3) en Financiering (4)				
Selectiviteit	Strafrecht wordt ingezet als optimum remedium.	Strafrecht wordt ingezet als unicum remedium.	Strafrecht wordt ingezet als ultimum remedium.	Strafrecht wordt ingezet als ultra ultimum remedium.
Focus: Mens of proces (systeem) centraal	De strafrechtketen denkt hoofdzakelijk vanuit de processen in de organisaties zelf.	De strafrechtketen is gericht op een efficiënte inrichting van het proces om te komen tot meer centrale sturing met ondersteuning van de private sector en AI.	De strafrechtketen verbindt de eigen organisatiedoelstellingen met doelstellingen waar de mens centraal staat.	De mens staat centraal en er wordt minder verantwoordelijkheid bij de strafrechtketen gelegd en meer bij de samenleving.

Financiering	Organisaties in de strafrechtketen worden separaat gefinancierd door J&V en met name op basis van output. Er is samenwerking, eerder ondanks dan dankzij de wijze van financiering.	Bekostigingssystematiek is afgestemd op doelstelling van streng straffen met grote budgetten voor opsporing en vervolging. Sterke toename private investeringen in veiligheidsdomein.	De bekostigingssystematiek in de strafrechtketen is expliciet gericht op overkoepelende outcome-doelstellingen en draagt bij aan samenwerking.	Bekostigingssystematiek is expliciet ketenoverstijgend. Investerings in andere sectoren (onderwijs, sociale instellingen en welzijn) dragen bij aan veilige en vreedzame samenleving.
Structurele Kritische Onzekerheden: Participatie (5) en Diversiteit (6)				
Participatie (slachtoffer en verdachte/dader) in het strafrecht	Participatie van slachtoffer is beperkt. Participatie verdachte/dader is beperkt. De zaakgerichte aanpak domineert.	Verdachte/ dader participeert niet in proces. Slachtoffer alleen als dat de strenge aanpak sterker maakt. Centrale en dadergerichte aanpak.	Participatie van slachtoffer en van verdachte/dader is belangrijk. Er is een ketenbrede persoonsgerichte aanpak en er is aandacht voor herstel.	Participatie van slachtoffer en verdachte/dader is de norm en slachtoffer en dader worden niet meer als termen gebruikt. Er is veel aandacht voor herstel. Er is sprake van een maatschappijgerichte aanpak.
Diversiteit binnen het strafrecht (verdachten/daders en/of professionals)	De diversiteit van medewerkers in de strafrechtketen is gering en dit verandert erg langzaam. Oververtegenwoordiging verdachten/ daders met migratieachtergrond.	De diversiteit van medewerkers in de strafrechtketen is gering. Verdachten en daders hebben in duidelijke meerderheid een migratieachtergrond. Zij worden gezien als de oorzaak en kostenpost van onveiligheid in Nederland.	Diversiteit medewerkers in de strafrechtketen neemt toe. Nadruk op preventie crimineel gedrag leidt tot een relatieve daling van gedetineerden met migratieachtergrond.	Er is sprake van diversiteit onder de betrokkenen bij normschending en zij weerspiegelen de maatschappij.
Structurele Kritische Onzekerheden: Politiek Klimaat (7) en Digitalisering (8)				
Het effect van het politieke klimaat op het strafrechtstelsel	De politiek is gevoelig voor overtuigingen en sentimenten van de stem van de kiezer en dit heeft invloed op de prioriteiten en financiering van het systeem.	Politiek gebruikt strafrecht voor eigen machtsbehoud en vergroting.	Politieke beslissingen worden in toenemende mate genomen op basis van wetenschappelijk onderzoek over de effectiviteit van sancties.	Politiek geeft meer autonomie aan professionals en biedt ruimte voor maatschappelijk middenveld en burgerparticipatie in alle gevallen buiten de zware misdaad.
De impact van digitalisering op opsporing, vervolging en berechting	Digitalisering vindt plaats, maar grotendeels in silo's en verloopt traag en moeizaam.	Optimale benutting van centrale digitale mogelijkheden voor opsporing en vervolging en executie.	Gebruik van gedeelde digitale platforms ondersteunt de ketensamenwerking.	Digitalisering wordt ondersteunend gebruikt en een menselijke, psychologische aanpak staat centraal.